אלא לאסור יום שלפניו ה"ג לא נצרכה אלא

לאסור יום שלאחריו כמאן כרבי יוםי דאמר

בין לפניו בין לאחריו אסור אי הכי בעשרים

ותשעה נמי מאי איריא דהוי יומא דמקמי

יומא דמיתוקם תמידא תיפוק ליה דה"ל יומא

לה א מיי' פ"ב מהלכות מגילה הלכה יג:

מוסף רש"י

. בעשרים ותמניא ביה. באדר קאי במגילת תענית (ר"ה יט.). דלא אורייתא. שלא ילטרכו לנתק עלמן מן התורה (שם). והפגינו. לעקו בשוקים בשוחים ווכלובות כדי שישמעו השרים וירחמו עליכס (שם). אי שמים. כלומר למען הקצ"ה שביים: פנותה לתפן יאורי. (שם). הלכה כסתם משנה. רני הוא סידר המשנה וכשראה דברי חכם וישרו בעיניו שנאו מתם ולה בזכור את הומים יחיד ונראיו כאילו נשנו מפי המרוכים ויעשו כמותן (ביצה ٠(:٦

רבינו חננאל

ושנינן, לאסור שלאחריו, כר׳ יוסי דאמר ימים הללו בין לפניהם בין לאחריהם אסורין. אי הכי, רישא דתני . לאחריהם מריש ירחא דניסן, ואוקימנא דלא תנא ראש חדש אלא לאסור יום כ״ט באדר, למה לי, תיפוק דהוה ליה יום שלאחר כ״ח באדר. ועשאוהו יום טוב משום (דכי) [דבו] בטל שמדא ואתא בשרתא טבא ליהודאי דלא יעידון מן . להתעבר יהיה יום כ״ט אסור בו משום שהוא יום אחר כ״ח בו, ויום ל' נמי יהיה אסור משום שהוא יום דמיקמי ואקשינן נמי, למה לי מתמניא בניסן הימים טובים . דאיתותב י דשבועיא, תיפוק ליה דהוה הימים טובים ליה מז ליה מן הימים טובים דאיתוקם בהו תמידא. ושנינן לא צריכא אלא דאי הדרי ביה רבנז ובטלי להני יומי דקבעו משום דאיתוקם תמידא. בטלי מנייהו אלא ז' יומי. ויום ח׳ אסור מכלל יומא דאיתותב בהו חגא דשבועייא. **השתא** דאתית להכי כ"ט נמי דאי מיקלעא (כלל) וכול׳ז. דשבועיא. מפורש במנחות בפרק רבי ישמעאל אומר, היכ כול׳ איתוקם שהיו הצדוקים אומרים יחיד מתנדב ומביא תעשה לשון יחיד, ואהדרו להו רבנז את קרבני לחמי (תשמרו] שיהיו מתרומת הלשכה, דבריהם, ונתקיימו דברי רבותינו שלא יהיה תמיד בא אלא משל צבור. וכן הוו חולקים ואמרין אין עצרת חלה אלא לאחר שבת, ואהדרו להו רבנן ונדחו, והחזירו הדבר ליושנו שיהיו (ה)סופרים נ' יום ממחרת יום טוב של פסח. ולפי שנדחו דברי צדוקים ונתקיימו דברי חכמים, עשאום אותם הימים טובים כימי גאולה מידי צורריהם. רב אמר הלכה כר׳

י לפניו ביז לאחריו אסור ודי לא להתענאה. לפניו אסורן לאחריו מותר. ושמואל אמר הלכה כתנא קמא והוא ר׳ מאיר. וסתמא

ביר בן לאוהי האסרון, הא היותר בירות האסרון אחרות המהוד השמה אל המהוד השנה אל המהוד בירות אם אחרות באחרות מחבר דמתני דיליה היא, דא' בדילא למיספד לפניו אסור לאחריו מותר, [ב]ד(א)י לא לאתנאה, בין לפניו ובין לאחריו מותר. איני והא' שמואל הלכה כרבן שמעון בן גמליאל דאמר לפניהם ולאחריהם מותרים. ומשנינן שמואל הלכה לקולא גמירי, [מעיקרא] סבר ליכא תנא דמיקל טפי מתנא קמא דמתני׳ דהוא ר׳ מאיר, ואמר הלכתא כתנא קמא, כיון דחזא רבן שמעון בן גמליאל

שמים להקב"ה היו לועקין למה יאמרו הגוים איה אלהיכם ולהם אמרו וכי לאו אחיכם אנחנו וכו': לא גצרבה אלא החדש מעובר. פירוש דעברוה לאדר שלא נראה הלבנה עד יום ל' והוי

ר"ח ניסן יום ל"ח פירוש וח"כ החי כ"ט לא מלינו לאוסרו °משום יום שלפני ר"ח ניסן דיום ל' מפסיק בינתים משום הכי איצטריך לאוסרו משום יום שלחחר עשרים ותמניה: דאילו אי איקלע וכו'. שום

גזרה מריש ירחל וכו׳ תמניא גופיה אסור דה"ל וכו' והקשה הקונטרם אכתי לימא תשעה ואפילו אי מיקלע שום גזרה ובטלינא לז׳ ימים וכו' אכתי אסור תמניא גופיה משום דהוי יומא דמקמי יומא דאיתותב חגא דשבועיא ותירך הקונטרס הא לאו פירכא דהא מיו"ט גופיה דתמיד מבטלינן ליה ואנא ניקום ונגזור משום קמי יומא דאימותב חגא דשבועיא (ח) וכי האי מתרליגן לקמן ביום טוריינוס: רב אמר הדכה כר' יוםי דאמר לפניו אסור אכל לאחריו מותר.

וא"ת כיון דאמר הלכה כר' יוסי היאך אנו מתענין לפני הפורים דאי משום דבטלה מגילת תענית מ"מ אחנוכה ואפורים לא בטלו וי"ל דהא דאמר חנוכה ופורים לא בטלו ר"ל הדינין שלהם לעשותן י"ט ודלא להתענאה בהון אבל בדינים דלפניהם בטלו עוד י"ל (ט) דכיון דיום שלפני הפורים שנתבטל מיו"ט דידהו שהיו רגילין לעשות בהן ונתבטלו יו"ט שלהם ה"נ יש לנו לומר שיבטלו משום טעם לפני הפורים דה"ג אמרינו בסמוך גבי יום שלפני נקנור וכו' וכן גבי יו"ט טוריינוס דכיון דבטלו מיום (י) שלהם לא יאסרו משום יו"ט הבא אחריהם דאסורים משום יום שלפניהם כמו כן ה"נ דכיון דיום שלפני הפורים נתבטל משום עלמו ומותר להתענות לא יאסר משום

יום שלפני הפורים:

דבתר עשרין ותמניא ביה דתניא 6 בעשרים ותמני' ביה אתת בשורתא מבתא ליהודאי דלא יעידון מן אורייתא שפעם אחת נגזרה גזירה על ישראל שלא יעסקו בתורה ושלא ימולו את בניהם ושיחללו שבתות מה עשה יהודה בן שמוע וחביריו הלכו ונמלו עצה מממרוניתא אחת שכל גדולי רומי מצויין אצלה אמרה להם עמדו והפגינו בלילה הלכו והפגינו בלילה אמרו אי שמים לא אחים אנחנו לא בני אב אחד אנחנו לא בני אם אחת אנחנו מה נשתנינו מכל אומה ולשון שאתם גוזרין עלינו גזירות רעות ובטלום ואותו היום עשאוהו יו"ם אמר אביי לא נצרכה אלא לחדש מעובר רב אשי אמר אפילו תימא לחדש חסר כל שלאחריו בתענית אסור בהספד מותר וזה הואיל ומומל בין שני ימים מובים עשאוהו כיו"מ עצמו ואפילו בהספד נמי אסור אמר מר מתמניא ביה ועד סוף מועדא איתותב חגא דשבועיא דלא למיספר למה לי למימר מתמניא ביה לימא מתשעה ביה ותמניא גופיה אסור דה"ל יומא דאיתוקם ביה תמידא כיון דאילו מקלע (ליה) מילתא ובטליניה לשבעה תמניא גופיה אסור דה"ל יומא קמא דאיתותב ביה חגא דשבועיא

אמר הלכה כר' מאיר ומי אמר שמואל הכי והתניא רשב"ג אומר ומה תלמוד לומר בהון בהון שתי פעמים לומר לך שהן אסורין לפניהן ולאחריהן מותרין ואמר שמואל הלכה כרבן שמעון בן גמליאל מעיקרא סבר כיון דליכא תנא דמיקל כרבי מאיר אמר הלכה כרבי מאיר כיון דשמעיה לרבן שמעון 🕫 דמיקל מפי אמר הלכה כרבן שמעון בן גמליאל וכן אמר באלי אמר רבי חייא בר אבא א"ר יוָחגן הלכה כרבי יוֹסִי אִ"ל רבי חייא לבאלי אסברא לך ° כי אמר ר' יוחנן הלכה כרבי יוםי אדלא להתענאה ומי אמר רבי יוחנן הכי והאמר ם ר' יוחנן הלכה כסתם משנה ותנן י אע"פ שאמרו מקדימין או ולא מאחרין י ר' יוחנן הלכה

מותרין בכולן שחין לבטלה לחלחין: חכתי יומה ממניה הסור משום הגה דשבועיה. והי קשיה הכתי לימה משעה והפילו הם הירע מילתה דבטלי הכתי הוה הסור ממניה גופיה משום קמא יומא דחג שבועיא דהוה יום שלפניו לאו פירכא הוא דהא יו"ע גופיה בטיל ואנא ליקום וליגזור קמיה יומא דאימותב חגא דשבועית. וכה"ג מחרץ לקמן" ביום טוריינוס: **כ"ט נמי.** דחרצת לה לעיל לא נצרכה כו' להכי נקט בריש ירחא דאי מיקלע כו': **כרבי יוסי.** דאמר בין לפניו בין לאחריו אסור: כר"מ. סתם מתניתין דקתני לאחריו מותר: מה ח"ל בהון בהון. דלא להתענאה בהון ומקלתהון דלא למספד בהון וקא דריש לה כדדייק לקמן בהון משמע מיעוט: ואמר שמואל גרסי׳: הלכה כרבי שמעון יי. דמדרבנן נינהו ולא מחמרינן כולי האי: באלי. שם חכם: ה"ג כי אמר רבי יוחנן הלכה אדלא להמענאה. דימים הכתובים במגילת תענית דלא להתענאה לפניהן אסורים ולאחריו מותרין כר' יוסי ולא כר"מ דאמר אף לפניהם מותר אבל אדלא למספד אין הלכה כרבי יוסי [דאמר] לפניו ולאחריו אסור אלא כר"מ דאמר לפניו אסור לאחריו מותר: ומי א"ר יוחנן הכי. דלפניו מיהא אסור כרבי יוסי: מקדימין. שקראו קודם זמנה:

השתא דאתית להכי עשרים ותשעה גמי

כיון דאילו מיקלע מילתא ובטליניה לעשרים

ותמניא עשרין ותשעה גופיה אסור דה"ל

יומא דמקמי יומא דאיתוקם תמידא איתמר ר'

חייא בר אסי אמר רב הלכה כר' יוסי ושמואל

יבה יל כא המצור לקל ספר פתובת קרות וכוח. דמיקל טפי, אמר הלכתת לבוק של בין בן גמליאל. אמר ב[א]לי א"ר יותנן הלבה כדי יומי, אדילא להתענאה דלפניו אסו איני והאמר ר' יותנן הלכה כסתם משנה, ותנן במסכת מגילה אע"פ שאמרו מקדימין כפרים ליום הכניסה ולא מאחרין

לאסור אם שלפניו. להכי נקט מריש ירחא דניסן לאסור את יום הלבן והפגיגו. הפיגו לשון נהי וצעקה. אי שמים גרסינן פירוש

דאליבא דר׳ יוסי מוקמת לה למגילת וצריכין להתענות תוך אלו ימים טובים דתמיד ובטלו אותן להתענות

דהוי ל"א, ¢) (כ"ח) ור"ח] קאסר ל' שלפניו. דאילו משום כ"ח לא הוי אסור אלא כ"ט. ה"ג. רב אשי אמר אפי' תימא בחדש הדהר לי"א, (יו (כ"ח) (ר"ח) קאסר ל' שלפניו, דאילו משום כ"ח לא היו אסור אלא כ"ט. ה"ג, רב אשי אמר אפיי תימא בחדש חסר. ודפרכת כיון דמוקים לה כר' יוסי למה לי למימר מריש ירחא דניסן משום כ"ט כדי לאסור (לכ"ט) לאדר שלפניו בין לאחריו ליה דהרי יומא דבתר כ"ח, תרץ כל שלאחריו בתענית אסור בהספד מותר, כלומר, האי דאמר ר' יוסי בין לפניו בין לאחריו אסור, לא אמר לאחריו אסור אלא להתענאה, אבל בהספד מותר, ולהכי איצטריך מריש ירחא דניסן כדי שיהא כ"ש מוטל בין שני ימים טובים, בין כ"ח (לכ"ח) (לר"ח), דליהוי כיו"ט עצמו דאסור אפי׳ בהספד וכ"ש בתענית. נפרש מתניתין שלא פיי לעיל, כך הורה המורה, כל הכתוב במגילת תענית דלא למספד, כלומר, אותם ימים טובים הכתובים במג"ת (שמותרין) [שחמורין] כל כד דאסור להו למספד וכ״ש להתענאה. לפניו אסור ג') בהספד ובתענית. הואיל וחמור הרבה שביו״ט עצמו אסור אפי בת כן האחר יות המפשר לה של התהבלה המה במשפר ובתוכנה, והוא ליותרה והובר שבים לכבות הובר של המה במשפר בין בתענית. ודלא להתענאה, כלומר ואותן ימים טובים דמג"ת שאינו חמור כל כך, שאינן אסורין אלא בהספד, לאחריו מותר בהספד ובתענית. רי יוסי אומר הואיל וחמור ולכן כך שאחר אפי" בהספד, החמיר מכ"מ, אע"פ שקל כ"כ, לפניו אסור. ת"ר אלין יומיא דלא להתענאה. כלומר כל ימים טובים בכתובים במג"ת אסורין בתענית, אבל יש בהן שאין אסורין בהספד, בתענית אבל בהספד מותרין, בין לפניו בין לאחריו (מותרין) הואיל וקל כ"כ, ר" יוסי מחמיר מכ"מ, אע"פ שקל כ"כ, לפניו אסורי, ומיא היים של המובר בתענית אבל בהספד מותרין, בין לפניו בין לאחריו (מותרין) הואיל וקל כ"כ, ר" יוסי מחמיר מכ"מ, אע"פ שקל כ"כ, לפניו אסורין בהספד מותרין בהספד.

שלפני ר״ח בתענית כדתניא בסמוך לפניהן אסורין דאי משום ר״ח לא היה נאסר כדמפרש דדברי תורה אין לריכין חיזוק: כמאן כר׳ יוםי. דמתני׳ דאמר אף לאחריו בתמיהה ושבקת רבנן אי הכי

> תענית כ"ט באדר נמי דקתרלת לעיל דאדהכי נקט ריש ירחא דניסן דהיינו יום שלשים דחדר הסמוך לניסן לעולם חסר מכ"ט יום הוא משום דקא בעי למיסר יום כ"ט תיפוק ליה לבלאו הכי הוי אסור יום כ"ט לה"ל יום דבתר כ"ח שהוא י"ט כו' ואסור יום שלאחריו כר' יוסי ואמאי נקט ריש ירחא לאסור את שלפניו: דלא יעידון. שלא יהו לריכין ליבטל מתלמוד תורה שנגזר עליהן שלח יעסקו בתורה: הפגינו. לעקו. כך מתרגמינן בתהלים כל לשון שועה ולעקה לשון פגינה: אי שמים גרסינן. אהה ה׳. להקב״ה היו לועקים על אותם שגזרו עליהם גזרות קשות והיו אומרים להם לפני הקב"ה וכי לא אחיכם וכו': לא נלרכה אלא לחדש מעובר. בשנה מעוברת שיש בה שני (ג) אדר והאחד חסר ° דהשתא כי הוה אדר שני מלא הוה יום שלשים לפני ר"ח ניסן. א"נ דעברוה לחדר כגון שלח נרחה החדש יום ל' דמשום יו"ט דכ"ח לא מיתסר אלא כ"ט: (ד) רבא אמר אפינו תימה חדש חסר. ואהכי נקט מריש ירחא דאי הוה אסר ליה ליום כ"ט משום בתר כ"ח לא הוה אסר ליה אלא בתענית לחודיה: דכל שלאחריו כו'. כלומר כל שאסור משום אחר י"ט בתענית הוא דאסור הא בהספד מותר. ואהכי נקט מריש ירחא דלהוי האי כ"ט דנקט מוטל בין שני ימים משום דאי מיתסר משום דלפני יו"ט אימור לא איתסר בהספד דהאי דנקט כל שלחחריו כו׳ לחו משום דלפניו נמי אסור בהספד אלא איידי דפריך דליתסר יום כ"ט משום בתר כ"ח הוא דמיהדר ליה כל שלאחריו כו': לימא מחשעה (ס) וחמניא גופיה. י"ט הוא דהא הוה ליה מהנך ימים טובים דאיתוקם בהו תמידא כדכתיב ביה מריש ירחא עד תמניא: ה"ג דאי איקלע מילחא ובטליניה לשבעה תמניא גופיה אסור דהוה ליה יומה (ו) דהיחותב חגה דשבועיה. דאי איקלע מילתא שאם נגור גזירה

ל) כ״ה יע., ב) עי׳ תוס׳ מנחותסה. ד״ה אלין יומא, ג) [שבת מו. וש"נו. ד) מגילה ה.. ק, ס) וע״בו,

הגהות הב"ח

(ה) גמ' דלה יעידוו מו תייהה דלא למחפד החנות אורייהה דלא למחפד החנות אחת כו' ואמרו אי שמים לא אחיכם לנחנו: (3) שם כיוו להרכם ממוחד (כ) שם פיון דשמעיה לרכן שמעון בן גמליאל דמיקל: (ג) רש"י ד"ה לה נלרכה כו' שני אדרים והראשון חסר והשני מלא דהשתה כי הוה: (ד) ד"ה רבא אמר כו' הד"א עם ד"ה דכל שלאחריו וכו׳ מוטל בין שני ימים והא דלא בהספד דאסור קאמר . משום דהוי יום שלפניו משום דאי מיתסר כו' והאי דנקט כל שלאחריו: (ה) ד"ה לימא מתשעה ביה ותמניא: (1) ד"ה ה"ג דאי כו' דהוה ליה יומל המא דליתותב ביה סים יוננו קבוא דמינונו ביוד חגא כל"ל והד"א עם ד"ה אכתי וכו' ואנא ליקום וליגזור משום קמיה יומא: (t) ד"ה הלכה כר"ש ב"ג דמדרבנו: ים ב"ג דמדרכנן: תום' ד"ה דאילו :מתרלינן נמי וכה"ג (ט) ד"ה רב כו' ועוד י"ל לכיון דימים שלפני הפורים נתבטלו: (י) בא"ד דכיון דבטלו מיום טוב שלהם כו אחריהם הבא אסורים משום:

גליון הש"ם

גמ' כי אמר רכי יוחגן . הלכה כר' יוםי אדלא להתענאה. וכעין זה פסחיס יג ע״ל מנחות לב ע״ל: רש"ר ר״ה לא נצרכה וכו״ רהשתא כי הוה אדר שני. מג"א סי תקסח ס"ק כ: תום' ד"ה לא נצרכה. משום יום שלפני ר"ח ניםן. הלשון מגומגס דהא עיקר מה שאנו דנין דהולרכו משום יום ל' דאינו שלאחריו דיום כ"ח:

הגהות הגר"א (ולא מאחרין) גם' (מאחרין) מא"מ:

→⊕(~~←~~ רבינו גרשום

במאז כר׳ יוסי דאמר די לא פד בין לפניו בין לאחרי אסור. בהספד, דאי דרבנן הא אמרו לאחריו מותר. אי הכי. כיון דמוקמת ליה כר' יוסי, עשרין ותשעה באדר נמי, מאי איריא דהוה יומא מקמי ראיתוקם תמידא, [ד]להכי אמר מריש ירחא דניסן לאסור כ״ט באדר שלפניו, תיפוק ליה דלהכי הוה אסור דהוה ליה יומא דבתר כ״ח. דהוי יו״ט דאסור עדיין פריכנא למה לי למימר מריש ירחא דניסן לימא מתרי דניסן. והפגינו בלילה. כדי שישמע קולם. אמר אביי. להכי האמר מריש ירחא

דר"ם אינו אוסר אלא לפניו ור' יוסי אוסר בין לפניו בין לאחריו. אדלא להתענאה. דקאמר ר' יוסי לפניו אסור לאחריו מותר, ולא אדי לא למספד דקאמר אסור בין מלפניו בין לאחריו.